

Smernica o kontrole nadobúdania a držby zbraní (stav k 14.3.2017)

Dňa 14.3.2017 schválilo plénum Európskeho parlamentu návrh novely Smernice Rady č. 91/477/EEC o kontrole nadobúdania a držby zbraní, a to napriek dlhodobému odporu laickej aj odbornej verejnosti, jednotlivých členských štátov ako aj mnohých europoslancov.

Táto nová legislatíva okrem iného prináša tieto reštrikcie:

- zákaz samonabíjajúcich zbraní ktoré vznikli úpravou zo zbraní samočinných,
- obmedzenie kapacity zásobníkov pre krátke a dlhé zbrane,
- zákaz zbraní vybavených sklopnou, teleskopickou či odnímateľnou pažbou ktoré majú po jej sklopení dĺžku menšiu ako 60cm,
- zrušenie kategórie D,
- zákaz väčšiny expanzných zbraní legálne držaných na Slovensku
- skrátenie doby platnosti zbrojného preukazu na 5 rokov

Európska komisia pri príprave a schvaľovaní návrhu doteraz nepreukázala tzv. právny základ návrhu a nebola rešpektovaná ani zásada subsidiarity. Niektoré ustanovenia návrhu sú na hrane práv garantovaných Chartou základných práv EU a aj pri implementácii návrhu do národného práva sa nevyhneme kolízii so základnými ľudskými a občianskymi právami. Legislatívny proces prijímania smernice ako aj jej samotný obsah je dôvodom na podanie žaloby o neplatnosť tejto smernice na Súdny dvor EÚ.

Obsah novely Smernice Rady č. 91/477/EEC o kontrole nadobúdania a držby zbraní a jej dopady

Zákazy a obmedzenia

1.) Povolenia na držanie zbraní budú povinne pravidelne preverované v intervaloch nie dlhších ako 5 rokov. Doba platnosti zbrojného preukazu sa teda skrúti na polovicu a bude najviac 5 rokov. Napriek tomu, že podľa nášho zákona máme zavedený systém priebežného dohľadu nad odbornou aj zdravotnou spôsobilosťou, bezúhonnosťou a spoľahlivosťou držiteľov zbrojných preukazov, náš systém bude preťažovaný týmto byrokratickým opatrením, ktoré zvýši výdavky štátu aj výdavky držiteľov zbrojných preukazov (správne poplatky, náklady zdravotného a psychologického vyšetrenia atď.).

2.) Smernica rozširuje zoznam tzv. hlavných častí zbraní. Hlavnými časťami budú: hlaveň, rám, záver, vrchný a spodný rám (odkaz na zbrane s deleným rámom tzv. upper/lower receiver napr. konštrukčný typ AR15), pištoľový záver, valec, záverník a uzamykací blok. Tieto hlavné časti budú ako samostatné objekty považované za zbrane a budú zaradené do rovnakej kategórie ako zbraň, pre ktorú sú určené. V praxi to znamená, že rámy pištoľí a pušiek kat. A, B a C, ktoré boli doteraz voľne predajné bude možné nadobudnúť iba na zbrojný preukaz a tie, ktoré sú v držbe bude nutné spätne evidovať ako samostatné zbrane. Enormne sa tým zvýši byrokratické zaťaženie držiteľov zbrojných preukazov, držiteľov zbrojnej licencie a policajného zboru. Hrozí kriminalizácia držiteľov doteraz voľne predajných častí zbraní, ktorí z neznalosti tieto časti po ich zaradení do zoznamu hlavných častí nezaevidujú. Dopustia sa tým trestného činu nedovoleného ozbrojovania nakoľko hlavná časť zbrane sa ako samostatný objekt považuje za zbraň na ktorú je určená.

3.) Nabíjacie zariadenia - zásobníky pre samonabíjaciu zbraň so stredovým zápalom s kapacitou vyššou ako 20 nábojov a pre dlhú zbraň s kapacitou vyššou ako 10 nábojov budú podľa čl. 10 ods. 1 môcť nadobúdať výlučne držiteľia výnimky (napr. športoví strelci s osobitnou výnimkou, zberatelia, držiteľia zbraní nadobudnutých pred účinnosťou smernice).

Povolenie nadobudnúť a povolenie držať zbraň kat. B bude povinne odňaté osobe, u ktorej sa zistí držba nabíjacieho zariadenia - zásobníku, ktoré je možné vložiť do samonabíjacej zbrane so stredovým zápalom alebo do opakovacej zbrane a ktoré má kapacitu viac ako 20 nábojov a v prípade dlhých zbraní má kapacitu viac ako 10 nábojov. Podľa čl. 5 ods. 3 sa táto sankcia nebude vzťahovať na držiteľov výnimky (napr. športoví strelci s osobitnou výnimkou, zberatelia, držiteľia zbraní nadobudnutých pred účinnosťou smernice).

Zákazom budú postihnuté milióny zásobníkov, ktoré sú v legálnej držbe a ktoré dnes možno nadobúdať bez akýchkoľvek obmedzení. Za držbu zásobníkov, ktoré sú teraz plne legálne, majú byť držiteľia zbraní drakonicky postihnutí odňatím zbrojného preukazu. Držiteľia zbrojného preukazu, na ktorých sa nebude vzťahovať výnimka tak budú musieť riešiť dilemu či zásobníky zlikvidovať, predáť držiteľom výnimiek či držiteľom zbrojnej licencie, odovzdať štátu alebo ich zatajiť aj pod hrozbou sankcie.

4.) Rozširuje sa okruh zakázaných zbraní o vybrané skupiny samonabíjajúcich zbraní. Do kategórie A – zakázané sa pridávajú tieto zbrane:

A6: *Samočinné zbrane ktoré boli upravené na samonabíjacie zbrane, s výnimkou zbraní podľa čl. 7(4a). [pozn. – v zmysle výnimky sa zákaz nevzťahuje na takéto zbrane nadobudnuté pred prijatím smernice]*

A7: *Ktorékoľvek z nasledovných samonabíjajúcich zbraní so stredovým zápalom:*

- a) *krátke zbrane, ktoré umožňujú vystrelenie viac ako 21 výstrelov bez prebitia, ak je súčasťou takejto zbrane nabíjacie zariadenie s kapacitou prevyšujúcou 20 nábojov alebo ak je do takejto zbrane vložené oddeliteľné nabíjacie zariadenie s kapacitou prevyšujúcou 20 nábojov,*
- b) *dlhé zbrane, ktoré umožňujú vystrelenie viac ako 11 výstrelov bez prebitia, ak je súčasťou takejto zbrane nabíjacie zariadenie s kapacitou prevyšujúcou 10 nábojov alebo ak je do takejto zbrane vložené oddeliteľné nabíjacie zariadenie s kapacitou prevyšujúcou 10 nábojov,*

A8: *Samonabíjacie dlhé zbrane (tj. zbrane pôvodne určené na výstrel z ramena) ktoré môžu byť skrátené na dĺžku menej ako 60cm bez straty funkčnosti prostredníctvom sklopnej alebo teleskopickkej pažby alebo pažby, ktorá môže byť odňatá bez použitia nástrojov.*

A8a: *Akokoľvek zbraň spadajúca do tejto kategórie [pozn. tj. zbraň kat. A] potom, ako bola upravená pre strelbu nábojkami, iritantmi, inými aktívnymi zložkami alebo pyrotechnickými nábojmi alebo upravená na salutku alebo akustickú zbraň.*

Kategória zakázaných zbraní sa rozširuje o populárnu kategóriu samonabíjajúcich zbraní, ktoré vznikli úpravou zbraní samočinných. Ide v prevažnej miere o ekonomicky dostupné legálne konverzie pôvodne vojenských samočinných zbraní napr. vz 58, AKM, UZI a pod. Tieto zbrane sú na Slovensku v legálnej držbe pomerne dlhú dobu a sú masovo rozšírené. Doterajšia prax preukázala, že v rukách legálnych držiteľov nepredstavujú žiadne bezpečnostné riziko. Tento fakt potvrdzuje aj oficiálne stanovisko PPZ z roku 2015. Smernica tieto zbrane v recitáloch opakovane označuje za obzvlášť nebezpečné.

Zakázané majú byť zbrane opatrené zásobníkmi s kapacitou vyššou ako 10 resp. 20 nábojov hoci pre tento zákaz nie je žiadny racionálny a praxou podložený dôvod. Podľa recitálu č. 9 samotný fakt, že do zbrane je možné vložiť takýto zásobník nemá vplyv na jej zaradenie do kat. A. Rozhodujúce

bude, či je zbraň takýmto zásobníkom skutočne opatrená. Takéto zásobníky sú desaťročia voľne predajné, a to aj v režime predaja na diaľku. Zákaz zásobníkov nezníži kriminalitu ani nezvýši bezpečnosť. V neobmedzenej držbe sú ich milióny. Zákaz obmedzí bezúhonného držiteľa zbrane, ktorý tak na obranu života, zdravia a majetku bude nútený použiť zbraň s byrokraticky obmedzeným počtom nábojov. Pre bežného držiteľa prakticky nebude možné získať výnimku z tohto zákazu na účely nosenia zbrane na ochranu osoby a majetku. Zákaz zásobníkov s nadlimitnou kapacitou tak priamo favorizuje kriminálne živly.

Na zakázané zbrane kat. A6 a A7 sa bude vzťahovať sústava výnimiek pre športových strelcov, ktorých získanie ale bude náročné. Zbrane kat. A8 a A8a bude možné nadobudnúť výlučne na osobitnú výnimku napr. ako zberateľ. Športovní strelci nebudú mať možnosť získať výnimku na zbraň so sklopnou či teleskopickou pažbou ak sa jej použitím celková dĺžka môže zbrane skrátiť na menej ako 60cm. Bez racionálneho a logického zdôvodnenia v recitáloch.

V podmienkach Slovenskej republiky považujeme za obzvlášť kritickú novú kategóriu A8a. Do tejto kategórie zakázaných zbraní bude spadať prevažná väčšina dlhých expanzných zbraní, ktoré sú voľne predajné osobám starším ako 18 rokov a podliehajú iba evidenčnej povinnosti (expanzné úpravy pušiek, guľometov a samopalov v hojnom počte používané napr. pri ukázkach historických bojových stretnutí). V SR sú v legálnej držbe desiatky tisíc takýchto zbraní a na ich nadobudnutie nie je potrebný zbrojný preukaz ani nákupné povolenie. Na držbu takýchto zbraní získaných pred účinnosťou smernice sa nemá vzťahovať tzv. grandfatheringová doložka (tj. výnimka pre držiteľov zbraní nadobudnutých pred účinnosťou smernice). Tieto dnes voľne predajné zbrane majú byť úplne zakázané a tisíce ich držiteľov budú nútené buď zbrane odovzdať alebo získať zbrojný preukaz a osobitnú výnimku ministerstva. Podľa realistických predpokladov za takýchto podmienok drvivá väčšina týchto zbraní prejde do ilegality čo zásadným spôsobom zhorší bezpečnostnú situáciu a posilní nelegálny trh so zbraňami. Predpokladáme zásadne negatívny dopad na kluby vojenskej histórie, ktoré nebudú môcť pri ukázkach používať autentické historické originály ale v mene bezpečnosti budú nútené používať rôzne napodobeniny.

Sme toho názoru, že zákaz by sa prinajmenšom nemal vzťahovať na expanzné zbrane ktoré sú už v legálnej držbe a boli zaevidované na základe novely zákona NRSR č. 190/2003 Z. z. o strelných zbraniach a strelive. Rovnako by nemala byť uložená povinnosť dodatočnej spätnej úpravy či deaktivácie týchto zbraní. V opačnom prípade máme vážne obavy z porušenia základných práv garantovaných Ústavou SR.

5.) **Kategória B – zbrane podliehajúce povoleniu (v podmienkach SR nutný zbrojný preukaz a nákupné povolenie)** sa mení. Z pohľadu slovenskej úpravy je dôležité rozšírenie o novú kat. B6c:

B6c: Akákoľvek zbraň spadajúca do tejto kategórie [pozn. tj. zbraň kat. B] potom, ako bola upravená pre strelbu nábojkami, iritantmi, inými aktívnymi zložkami alebo pyrotechnickými nábojmi alebo upravená na salutku alebo akustickú zbraň.

Do tejto kategórie budú zahrnuté napr. všetky expanzné zbrane, ktoré vznikli úpravou zbraní kat. B, ako napr. expanzné samonabíjacie guľovnice (SKS, Garand) a pištole. Ich držiteľia budú musieť získať zbrojný preukaz alebo zbrane previesť či odovzdať. Aj v tomto prípade je reálny masový presun takýchto zbraní do ilegality, rozšírenie ilegálneho trhu a drastický dopad na historický reenacting.

6.) **Kategória C – zbrane podliehajúce ohláseniu (v podmienkach SR nutný zbrojný preukaz)** sa mení a dopĺňa o nové položky:

C5: Akákoľvek zbraň spadajúca do tejto kategórie [pozn. Tj. zbraň kat. C] potom, ako bola upravená pre strelbu nábojkami, iritantmi, inými aktívnymi zložkami alebo pyrotechnickými nábojmi alebo upravená na salutku alebo akustickú zbraň.

C6: Zbrane z kategórií A, B a C, ktoré boli znehodnotené v súlade s Nariadením (EÚ) 2015/2403 o znehodnocovaní zbraní.

Pokiaľ v podmienkach SR nedôjde k adekvátnej zmene zákona, tieto zbrane bude môcť mať v legálnej držbe iba držiteľ zbrojného preukazu. Predpokladáme, že dôjde k vytvoreniu osobitnej podkategórie ako je to v súčasnosti pri expanzných zbraniach. Tieto zbrane budú podliehať evidenčnej povinnosti bez nutnosti byť držiteľom zbrojného preukazu. Zvýši sa tým však neúmerne byrokratické zaťaženie občanov aj štátu. Zbrane znehodnotené podľa novej právnej úpravy sú dôsledne znefunkčnené a znehodnotenie podlieha kontrole. Nie je preto dôvod zaťažovať štát ani držiteľa takejto zbrane evidenčnou povinnosťou. Predpokladáme, že prevažná väčšina držiteľov týchto zbraní sa evidenčnej povinnosti úmyselne alebo z neznalosti vyhne a bude tak kriminalizovaná. Evidenčnej povinnosti by teda mali podliehať vzduchovky, floberty, znehodnotené zbrane a všetky expanzné zbrane.

7.) Ruší sa kategória D. Zaradenie niektorých zbraní pôvodne vedených v kat. D sa tým stáva nejasné. Vo väčšine prípadov budú preradené do kat. A, B alebo C a na niektoré sa smernica nebude vzťahovať vôbec. Expanzné zbrane ktoré vznikli úpravou ostrých zbraní budú zaradené do kat. A, B a C podľa kategórie pôvodnej zbrane. To isté sa týka aj funkčných replík historických zbraní. Originálne historické zbrane budú v zásade kategorizované podľa národnej úpravy resp. budú spod smernice vyňaté. Smernica sa tiež nebude vzťahovať na tzv. „airsoft devices“ (recitál č. 13b), nie je však zrejmé, či sa táto výnimka bude vzťahovať aj na plynové zbrane (vzduchovky), ktoré by inak mohli byť spolu s jednovýstrelovými predovkami aj zaradené do kat. C, a to v ohlasovacom režime bez nutnosti nadobudnúť zbrojný prekaz.

Výnimky

1.) Smernica počíta s možnosťou udelenia výnimky na nadobudnutie zbrane, hlavnej časti zbrane a streliva kat. A vo výnimočných individuálnych prípadoch na účely ochrany kritickej infraštruktúry, obchodnej prepravy, ochrany konvojov, citlivých priestorov, národnej bezpečnosti, vzdelávania, kultúrnych aktivít, výskumu a zachovávanía historického dedičstva. Za týmto účelom môže byť výnimka udelená najmä zberateľom a múzeám a držiteľom zbrojnej licencie (podľa smernice dealeri a brokeri).

2.) Členský štát môže udeliť športovému strelcovi výnimku na nadobudnutie a držbu samonabíjacej zbrane zaradenej do kategórie A6 a A7 za splnenia nasledovných podmienok (čl. 6 ods 3c):

- a) *uspokojivý výsledok preverovania splnenia podmienok podľa čl. 5 ods. 2 (tj. bezúhonnosť, spoľahlivosť, odborná spôsobilosť, zdravotná a psychická spôsobilosť)*
- b) *poskytnutie dôkazu, že športový strelec sa aktívne pripravuje alebo zúčastňuje na streleckých súťažiach uznaných oficiálnou športovou streleckou organizáciou členského štátu alebo oficiálne uznanou medzinárodnou športovou streleckou federáciou a*
- c) *potvrdenie od oficiálne uznanej športovej streleckej organizácie potvrdzujúce, že:*
 - i. *športový strelec je členom streleckého klubu a pravidelne sa v klube venoval športovej streľbe po dobu viac ako 12 mesiacov a*
 - ii. *zbraň spĺňa požiadavky predpísané pre streleckú disciplínu uznanú medzinárodnou a oficiálne uznanou športovou streleckou federáciou.*

Takto koncipovaná výnimka, viazaná na predpisy nedefinovanej medzinárodnej a oficiálne uznanej športovej streleckej federácie je podľa nás v rozpore s Chartou základných práv EÚ. Výkon športovej činnosti má byť viazaný na povinné združovanie sa po minimálne stanovenú dobu a de facto zastrešený medzinárodnou organizáciou čo je podľa nás na hrane ústavnosti. Ide o bariéru, ktorá bude brániť výkonu športovej činnosti.

3.) Športovní strelci, ktorí získajú výnimku na nadobudnutie a držbu zbrane kat. A6 a A7 budú môcť nadobúdať a držať aj zásobníky do týchto zbraní s kapacitou vyššou ako 20 nábojov resp. vyššou ako 10 nábojov pri dlhých zbraniach (čl. 10 ods. 1). Nebudú však môcť nadobúdať zbrane kat. A8, tj. zbrane so sklopnou či teleskopickou pažbou a pažbou odnímateľnou bez použitia nástrojov ak sa jej použitím celková dĺžka zbrane skrúti na menej než 60cm pri zachovaní funkčnosti.

Grandfatheringová doložka

Zbrane, na ktoré sa majú vzťahovať nové zákazy mali byť podľa pôvodného návrhu skonfiškované a zničené. Tento stav sa podarilo čiastočne zvrátiť prijatím výnimiek pre zberateľov, múzeá a športových strelcov, ako aj prijatím tzv. grandfatheringovej doložky (čl. 7 ods. 4a) v podobe výnimky pre držiteľov zbraní legálne nadobudnutých a zaevidovaných pred účinnosťou smernice.

Grandfatheringová doložka udeľuje výnimku z nových zákazov pre zbrane nadobudnuté pred účinnosťou smernice a ich držiteľov:

„Členské štáty môžu potvrdiť povolenia pre samonabíjacie zbrane zaradené pod bodom 6, 7 a 8 kategórie A pre zbraň, ktorá bola zaradená do kategórie B podľa Prílohy I Smernice v znení Smernice 2008/51/EC a v súlade so zákonom nadobudnuté a zaevidované pred [dňom účinnosti smernice] a obnoviť a predĺžiť tieto povolenia za dodržania ostatných podmienok uložených touto Smernicou a môžu tiež povoliť nadobúdanie týchto zbraní inými osobami ktoré majú vydané povolenia členským štátom v súlade s touto Smernicou.“

Doložka je vítané obmedzenie zákazu, nie je však úplná a dostatočná. Neobsahuje výnimku pre expanzné zbrane, ktoré vznikli úpravou zbraní samočinných. Takéto expanzné zbrane sú nateraz zaradené v kat. D a nie v kat. B a po novelizácii smernice budú zaradené do kat. A8a. S otázkou zákazu expanzných zbraní už legálne držaných sa bude nutne náležite vysporiadať pri implementácii. Pokiaľ bude doložka plne prevzatá do nášho zákona a bude vskutku aplikovaná na prospech našich legálnych držiteľov zbraní, v praxi bude naďalej možné za dnes platných podmienok držať, prevádzať a nadobúdať po novom zakázané zbrane novej kategórie A6, A7 a A8 legálne nadobudnuté a zaevidované do dňa účinnosti smernice. Rovnako bude možné naďalej držať pôvodne nadobudnuté zásobníky k týmto zbraniam bez ohľadu na ich kapacitu.

Značenie zbraní

Smernica ukladá nové povinnosti pri značení zbraní a ich hlavných častí. Európska komisia vydá jednotný predpis, ktorý uvedie ďalšie podrobnosti. Značenie má byť vyhotovené na všetkých hlavných častiach, pričom zoznam hlavných častí sa rozširuje. Z estetického hľadiska tým utrpia mnohé exempláre, tieto povinnosti by sa však mali iba v obmedzenej miere vzťahovať na zberateľské kusy a historické zbrane.

Európsky zbrojný pas

Ustanovenia o európskom zbrojnom pase boli precizované a počítajú so zbraňami kat. A, B a C tak, aby sa reflektovali nové zákazy a výnimky. Dôvodom na vydanie pasu má byť aj historický re-enactment vo vzťahu ku zbraniam kat. C. Nebude potrebné získať predchádzajúce povolenie cudzieho štátu v prípade prepravy zbraní vedených v pase na účely lovu, historického re-enactingu, športovej streľby ak je preukázaný dôvod cesty. To neplatí, pokiaľ štát informuje štát držiteľ a pasu, že prepravu takýchto zbraní zakázal alebo ju podmienil osobitným povolením.

Ostatné

Podľa čl. 2 ods. 1 touto smernicou vyslovene nemajú byť dotknuté národné úpravy nosenia zbraní na osobnú ochranu, držania zbraní na lovecké účely a šport pokiaľ sa budú používať zbrane

legálne nadobudnuté a držané v súlade so smernicou. Toto ustanovenie ale popierajú zákazy vyslovené smernicou, ktoré sťažujú výkon športovej činnosti a prinášajú obmedzenia kapacity zásobníkov zbraní legálne nosených na ochranu osoby a majetku.

Smernica ponecháva na členské štáty, či budú podmieňovať povoľovanie držby zbraní aj povinnou kontrolou zdravotnej a psychickej spôsobilosti pri prvej žiadosti o vydanie povolenia, pokiaľ má štát zavedený systém priebežnej kontroly (Recitál 7a, článok 5 ods. 2). Nič nebude brániť zrušeniu povinných psychotestov a ich nahradením inou vhodnou formou kontroly spôsobilosti žiadateľa o zbrojný preukaz a držiteľa zbrojného preukazu, resp. návratu k nepovinným psychotestom tak, ako sme ich mali v našom zákone upravené pred rokom 2011.

Smernica prináša nové rozsiahlejšie požiadavky na výmenu informácií medzi členskými štátmi a vedenie elektronickej evidencie zbraní a ich držiteľov. Počíta sa so systémom elektronickej evidencie zbraní a ich hlavných častí, do ktorého majú mať priamy prístup držiteľia zbrojných licencií. Pravdepodobne sa tak nevyhneme prechodu na nový on line elektronickej evidencie ktorý bude mať dokonalý prehľad o držiteľoch zbraní, zbraniach a ich prevodoch, vydaných výnimkách, nákupných povoleniach atď. Európska komisia v recitáli č. 14 nepriamo požaduje vstup do tohto systému, pričom na seba ďalej deleguje vydanie jednotného predpisu pre systém vzájomnej výmeny informácií o vydaných povoleniach a odmietnutých žiadostiach medzi členskými štátmi.

Európska komisia bude poverená prepracovaním jednotného predpisu na znehodnocovanie zbraní a vydaním jednotného predpisu stanovujúceho požiadavky na poplašné a signálne zbrane.

Smernica bola schválená plénom EP, platnosť však nadobudne až formálnym schválením Radou a účinnosť na dvadsiaty deň od jej publikovania vo vestníku EU. Členské štáty budú následne povinné jej ustanovenia prevziať do národného práva v lehote 15 mesiacov s výnimkou vybraných ustanovení týkajúcich sa držiteľov zbrojných licencií a informačného systému vedenia elektronickej evidencie, ktoré prevezmú v lehote 30 mesiacov.

Z pohľadu SR prijatie návrhu a následná implementácia zásadne devalvuje právne prostredie SR v zbraňovej problematike, zásadne zníži dôveru občanov v EÚ a štát, ohrozí bezpečnostné prostredie a priamo neguje pozitívny trend založený úspešnými zbraňovými amnestiami.

JUDr. Boris Draškaba
predseda predstavenstva
Legis Telum